

УДК 338.48.001.76

DOI: 10.32342/2074-5362-2019-1-26-11

Л.М. ШИМАНОВСЬКА-ДІАНИЧ,
*доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

О.П. БІЛІНСЬКА,
*старший викладач ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СФЕРИ ТУРИЗМУ

У статті доведено, що на початок ХХІ ст. туризм залишається найбільш динамічною сферою, а інноваційна діяльність у даній галузі є невід’ємною складовою забезпечення зростаючого попиту на проведення дозвілля у подорожі.

Показано, що феноменальний успіх туризму зумовлений тим, що в його основі лежить задоволення постійних прагнень людства пізнати навколишній світ. Це пізнання через туризм стало можливим завдяки підвищенню в багатьох країнах життєвого рівня населення, розвитку транспорту, інформаційних та інших технологій, глобалізації в цілому. Відбувається зсув в моделях споживання – для багатьох туризм уже не розкіш, а природна необхідність.

Світовою практикою доведено, що процеси розвитку сучасного суспільства можуть бути найбільш ефективно реалізовані лише за умов формування і постійного розвитку ринку інноваційних товарів та послуг, оскільки саме через його функціонування можна максимально адекватно визначити і задовольнити суспільно-економічні потреби, необхідний рівень техніко-технологічного оснащення продуктивних сил, рівень освіти та інформаційної культури населення, а також тенденції розвитку світової економіки. Не має залишатися осторонь цих питань і туристична галузь України, адже вона має важливе економічне і соціальне значення для нашої держави.

Тому, незважаючи на значну кількість наукових розробок вчених щодо впровадження інновацій у туристичну сферу, є потреба у подальшому комплексному дослідженні особливостей застосування інноваційних технологій у туризмі, оскільки вони забезпечують ефективний розвиток туристичної галузі в сучасних умовах. Саме це і стало метою даного дослідження.

Показано, що сучасний етап розвитку світової спільноти характеризується повсюдним впровадженням нових технологій, процесів інформатизації та автоматизації, стрімким проникненням інформаційних і телекомунікаційних потоків в усі сфери суспільного розвитку і перетворенням їх на відповідні фактори економічного зростання.

У зв’язку з цим у статті обґрунтовано необхідність переходу туристичної галузі України до інноваційного типу розвитку в умовах формування постіндустріального суспільства. Наведено розподіл країн світу за ступенем переходу від моделі життєзабезпечення до моделі різноманітності вільного часу.

Визначено сутність інноваційних технологій в туризмі та їх важливість як інструмента інноваційного розвитку сфери туризму. Охарактеризовано сучасні інноваційні технології, які запроваджені в туристичній галузі у світі і в Україні, та визначено їх важ-

лівість з позиції вирішення нагальних проблем в туристичній галузі. Визначено основні напрями використання інноваційних інформаційних технологій в туристичній сфері відповідно до світових тенденцій та охарактеризовано їх сутність. Наведено приклади сучасних інноваційних технологій у сфері туризму та доведено доцільність їх запровадження. Охарактеризовано п'ять основних технологічних тенденцій, які виведуть туристичну і готельну галузі на новий рівень. Наведено детальний аналіз трьох технологічних трендів – автоматизація, автентичність і блокчейн.

Доведено, що інноваційний розвиток туризму сприятиме створенню нових робочих місць та отриманню додаткових надходжень до бюджету, що дозволить вирішувати питання як зростання добробуту населення, так і країни в цілому.

Ключові слова: *інноваційний розвиток, інформаційні інновації, інноваційні технології, туризм, сфера туризму.*

Обоснована необхідність переходу туристической отрасли Украины к инновационному типу развития в условиях формирования постиндустриального общества. Определена сущность инновационных технологий в туризме и их важность как инструмента инновационного развития сферы туризма. Охарактеризованы современные инновационные технологии, которые используются в туристической отрасли как в мире, так и в Украине, и определена их важность с точки зрения решения насущных проблем в туристической отрасли. Определены основные направления использования инновационных информационных технологий в туристической сфере в соответствии с мировыми тенденциями и охарактеризована их сущность. Приведены примеры современных инновационных технологий в сфере туризма и доказана целесообразность их использования.

Ключевые слова: *инновационное развитие, информационные инновации, инновационные технологии, туризм, сфера туризма.*

Враховуючи той факт, що на початок ХХІ ст. туризм залишається найбільш динамічною сферою, інноваційна діяльність у цій галузі є невід'ємною складовою забезпечення зростаючого попиту на проведення дозвілля у подорожі. В умовах глобалізації туризм в нашій державі поступово перетворюється на дійовий засіб формування ринкового механізму господарювання, надходження значних коштів до державного бюджету, одну з форм раціонального використання вільного часу, залучення широких верств населення до пізнання історико-культурної спадщини, що потребує постійно оновленої пропозиції, яку повною мірою може забезпечити саме інноваційний тип розвитку туризму. Усе це потребує аналізу і формування відповідних пропозицій і рекомендацій щодо становлення і розвитку інноваційних процесів саме у сфері туризму України.

Згідно з прогнозами WTTC до 2020 р. очікується стрімке зростання туризму – по 4,4% на рік. Найбільш бурхливе зростання – в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, Європі та Америці. Очікувані доходи від туризму складуть у 2020 р. 2 трлн дол. Для порівняння: в 1995 р. ця сума становила 399 млн дол. Середні витрати туриста теж збільшаться у два рази – до 707 дол. на одну подорож. Основними напрямами інноваційної туристичної діяльності в майбутньому стануть: нові види туристичного продукту (ресторани, готелі тощо); нові напрями і нові види транспорту (наприклад, подорожі на космічному кораблі); організаційні зміни в споживанні туристичного продукту (новий вид маркетингу і новий підхід до менеджменту) [2].

Феноменальний успіх туризму зумовлений ще й тим, що в його основі лежить задоволення постійних прагнень людства пізнати навколишній світ. Це пізнання через туризм стало можливим завдяки підвищенню в багатьох країнах життєвого рівня населення, розвитку транспорту, інформаційних та інших технологій, глобалізації в цілому. Відбувається зсув в моделях споживання – для багатьох туризм уже не розкіш, а природна необхідність. У деяких, особливо європейських країнах, навіть сформувалося таке поняття, як «право на туризм», що знайшло своє відображення в Глобальному етичному кодексі туризму, прийнятому Всесвітньою туристичною організацією [2].

Усе це є додатковим підтвердженням необхідності впровадження нововведень в туризмі, які повинні сприйматися як постійний, глобальний і динамічний процес, а туристичні інновації мають виражатися у формі нових ідей, процесів, кінцевих продуктів і технологій. Тому одним з напрямів розвитку туристичної галузі в Україні є впровадження інноваційних технологій, які, на нашу думку, відіграють неоднозначну роль, що підтверджує актуальність обраної для дослідження теми.

Дослідженню інноваційних процесів у туристичній сфері приділяти увагу багато вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема: Д. Гурова, С. Журавльова, В. Зайцева, М. Зуєва, О. Кальченко, П. Кругман, О. Корнієнко, Т. Кукліна, Г. Михайліченко, В. Новіков, А. Сухоруков, А. Філіпенко, А. Чухно, В. Цибульський та ін. Так, В. Новіковим розглянуто функції інновацій та управління інноваційною діяльністю в туризмі, виявлено принципи сталого розвитку туризму. Г. Михайліченко обґрунтовано модель інноваційних туристичних кластерів як фактора підвищення конкурентоспроможності регіонів та країни загалом. М. Зуєва аналізує наявні підходи щодо обґрунтування доцільності інновацій у сфері гостинності і визначає напрями інноваційної діяльності в цій галузі залежно від елементів туризму. О. Кальченко виокремлює вісім принципів інновацій у туризмі, обґрунтовує позитивні і негативні фактори, які впливають на процес реалізації інноваційної діяльності в туризмі, а також наводить класифікацію інновацій у туризмі.

А.І. Сухоруков звертає увагу на технологічну реструктуризацію в межах певного сектора економіки. А.А. Чухно, у свою чергу, визначає проблеми переходу до постіндустріальної економіки, що супроводжується прискореним розвитком інновацій у всіх галузях. Тоді як В.О. Цибульський стверджує, що зміни суспільних потреб, видів туристичної діяльності та їх взаємозв'язків, цінностей, які створюються в результаті такої діяльності повинні знаходити відображення в системі наукових знань суспільства, якості його поінформованості про ті процеси, події, явища, які відбуваються сьогодні.

Проте, незважаючи на значну кількість наукових розробок вчених щодо впровадження інновацій у туристичну сферу, відзначимо необхідність подальшого комплексного дослідження особливостей застосування інноваційних технологій у туризмі, адже вони забезпечують ефективний розвиток туристичної галузі в сучасних умовах. Це і стало метою статті.

Проте варто зазначити, що певною складністю дослідження цієї теми є відсутність загальноприйнятого трактування поняття «інноваційні технології» не тільки в туризмі, а й в інших галузях.

Низка авторів [1, 3, 10, 11, 15] при дослідженні сутності цього поняття аналізує в основному інформаційні та Інтернет-технології, які є лише одними з видів інноваційних технологій в туризмі. Проте, враховуючи, що туризм як галузь включає різні об'єкти з різним рівнем сервісу, різним видом туристичних продуктів і послуг, можливостями його розвитку і ролі в економіці країни, на нашу думку, під цим терміном доцільно розуміти радикально нові або вдосконалені технології, які значно поліпшують умови формування туристичного продукту або послуги чи самі виступають товаром.

Варто погодитися з думкою [6 – 8], що відповідно до перебігу суспільного розвитку країн, яким властива поляризація економічних і соціальних процесів, відбувається перехід від моделі життєзабезпечення до моделі різноманітності вільного часу, коли роль туризму зростає і розширюються його функції. За цими ознаками країни світу можна поділити на три групи (табл. 1).

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що розвиток туризму, як суспільного феномена і індустрії туризму, як складової господарського комплексу країни, забезпечується загальним рівнем соціально-економічного розвитку країни, і залежність ця обопільна. Отже, за частковим дослідженням ринкових процесів в туризмі можна відстежити глобальні соціально-економічні та соціокультурні зміни, притаманні сучасному етапу розвитку людської цивілізації, і визначити їх регіональні особливості. Адже для країн, які мають розвинену ринкову і туристичну інфраструктуру, інноваційні технології нині використовують для: підтримання інтересу до окремих туристичних об'єктів, залучення нових туристів, підвищення рівня їх комфорту і створення ексклюзивних послуг.

Таблиця 1

Поділ країн світу за ступенем переходу від моделі життєзабезпечення до моделі різноманітності вільного часу

Групи країн	Характеристика
Країни еволюційного розвитку туризму	Туризм органічно вплітається в стиль життя і забезпечений розвинутою індустрією туризму, яка здатна створювати інноваційний туристичний продукт (переважно високорозвинені країни)
Країни привнесеного туризму	Туризм розглядається тільки як сфера докладання праці, а індустрія туризму формується зусиллями транснаціонального капіталу за державного сприяння (країни, що розвиваються)
Країни відновлюваного туризму	Туризм входив до стилю життя певного прошарку населення в умовах його соціалізації, а в умовах стабілізації соціально-економічного розвитку та зростання рівня доходів населення відновлюється (постсоціалістичні країни)

Що стосується України, то інноваційні технології є важливими з позиції вирішення нагальних проблем в туристичній галузі (підвищення рівня сервісу, вдосконалення матеріально-технічної бази, збереження пам'яток культури тощо). Тому доцільно виділити такі види інноваційних технологій, які застосовуються в туристичній сфері нашої країни: за сферою новизни (нові для галузі, нові для країни, нові для світу, нові для підприємства); за змістом (організаційно-управлінські, інформаційні, технологічні, технічні); з причини виникнення (реактивні та стратегічні); за потенціалом (радикальні і модифікуючі).

Відповідно до цієї класифікації інтернет-технології будуть належати до інформаційних інноваційних технологій, які можуть використовуватися за декількома напрямками. Наприклад, при формуванні туристичного продукту туристичними фірмами для: проведення рекламних заходів; інформування споживачів про новинки та акції; формування позитивного іміджу у туристів про фірму; просування нових видів туристичних послуг (відвідування через мережу інтернет-музеїв не тільки України, але і світу).

Зокрема слід відзначити, що останнім часом зазначена послуга набула поширення і є цікавою для багатьох цільових груп, зокрема школярів, які під час проведення уроків за допомогою Інтернету можуть відвідувати музеї, що знаходяться в іншій країні і ознайомлюватися з досягненнями світової культури і мистецтва. Сьогодні це можливо для: Національного музею Тараса Шевченка в Києві, Києво-Печерської лаври, Лувру в Парижі, Ермітажу в Санкт-Петербурзі, Метрополітен музею в Нью-Йорку (www.panotours.ru, <http://rzd.ru/steams>, <http://tours.kremlin.ru>, www.armchair-travel.com, www.virtualtravel.cz, www.sphericalimages.com, www.googleartproject.com, www.everyscape.com тощо). Цікаві також віртуальні подорожі, коли можна не тільки відвідати окремі музеї, а й подивитися пам'ятки культури, природу. Також компанія Google запустила новий сервіс Hotel Finder, розроблений на основі продукту ITA Software. Завдання цього сервісу – пошук готелю за параметрами, введеним користувачем. Новий сервіс дозволяє шукати готелі за місцем розташування, ціною, кількістю зірок, відгуками і наявності знижок на розміщення. Користувачі можуть переглянути фотографії обраних готелів, дізнатися їх адреси та телефони, а також забронювати номер, перейшовши за посиланням на сайти партнерів Google (наприклад, Priceline або Travelocity). Поки послуга поширюється тільки на територію США, інформацію про розташування готелів можна отримати з картографічного сервісу Google Maps. Проект оголошений експериментальним, пізніше на його основі планують запуск повноцінної версії.

Наступний напрям використання інноваційних інформаційних технологій – це об'єднання зусиль одночасно туристичної фірми, страховальника, транспортної компанії, екскурсійного бюро, готелів, закладів харчування для створення інформаційних туристичних продуктів, які дозволять через Інтернет споживачеві обирати послугу, а для учасників формувати конкурентоспроможну товарну, цінову, інвестиційну та збутову політику.

В останні роки набуває поширення при організації готельного бізнесу використання технологій «розумний дім», що дозволяє більш раціонально використовувати всі наявні ресурси (воду, електроенергію, теплоенергію тощо), адже всім відомо, що саме готелі є одними з найбільших споживачів цих ресурсів.

Ще один важливий напрям – це використання сучасних автоматизованих систем для організації безпеки в готелях і ресторанах, управління інженерною інфраструктурою, складським господарством тощо, що дозволяє не тільки упорядкувати процес управління, а й раціонально використовувати всі наявні ресурси.

Наступний напрям – це віртуалізація туризму в соціальній мережі. Соціальна сфера туризму також широко віртуалізується. Так, соціальні інформаційні мережі є потужним інструментом, який впливає на споживання туристичних послуг. Групи туристів створюють сайти, контактні спільноти з обміну досвідом подорожей, думкою про готелі, курорти, роботу і рівень сервісу. З'являються нові способи туристичної активності, наприклад, туристи з різних країн обмінюються житлом на час відпустки і для цих цілей реєструються на відповідних порталах і об'єднуються в спеціальні соціальні групи.

Що стосується технічних інноваційних технологій, то цікавим є впровадження людиноподібних роботів, які створили японські вчені для зменшення впливу людських почуттів на якість організації роботи готелів і ресторанів. Такі роботи створюються для вирішення проблем з масовим скупченням людей, що дозволить продуктивно організувати роботу. Крім того, починаючи з 2009 р., для покращання роботи з обслуговуючим персоналом готелів компанією MTech було запропоновано додаток REX Room Expeditor для мобільних засобів Apple iPhone / iPod.

Фінансова свобода туристів також стимулює розвиток інновацій та пропозицію туристичних послуг: зручні платіжні системи, не прив'язані до конкретних місць, дають відчуття свободи.

У світовій практиці в туризмі популяризуються інновації на транспорті (літак з прозорим корпусом), в готельному бізнесі (готельні комплекси на наливних островах), застосування енерго- і ресурсозберігаючих технологій.

8 листопада 2018 р. американська компанія DataArt, що спеціалізується на аутсорсингу розробки ПЗ в таких сферах, як інтернет-додатки, корпоративні бази даних і інструменти промислової автоматизації, опублікувала список з п'яти основних технологічних тенденцій, які виведуть туристичну і готельну галузі на новий рівень в 2019 р. Фахівці DataArt прогнозують, що в 2019 р. найбільша увага приділятиметься технологічним рішенням, які допоможуть підвищити якість обслуговування клієнтів під час подорожей [14]:

Уже в 2018 р. штучний інтелект досяг великих успіхів в туризмі та готельному бізнесі, і очікується, що в 2019 р. його застосування зросте в рази. Здатність цієї технології значно підвищувати якість обслуговування клієнтів при меншому використанні людських ресурсів робить штучний інтелект ідеально відповідним для даного сектора, у зв'язку з чим прогнозується значне зростання числа нових додатків і реалізованих на основі штучного інтелекту проєктів;

Останніми роками гравці галузі стикаються із серйозними проблемами при спробах запровадити нові технології, намагаючись при цьому не ускладнювати процес управління своїми існуючими системами. У 2019 р. більшого поширення набувають відкриті API, які забезпечать ефективний зв'язок і синхронізацію між різними технологічними системами, використовуваними в галузі.

Експерти DataArt очікують, що в 2019 р. технологія доповненої реальності (AR) досягне значних успіхів, знайшовши своє застосування як в тривимірних видах готельних номерів в мобільних додатках, так і в іграх. Хоча станом на кінець 2018 р. у галузі туристичних і готельних послуг ця технологія впроваджується відносно повільно, 2019 має стати роком, коли доповнена реальність буде одним з головних інструментів маркетингу і персоналізації;

Результати дослідження свідчать про зростаючий інтерес споживачів до рішень на основі технології самообслуговування, і галузь буде відповідати на нього, скорочуючи необхідність взаємодії клієнта з іншою людиною для завершення транзакції. Скорочення витрат часу і простота будуть вигідні як для компаній, так і для споживачів, в той час як подальший розвиток цієї технології зменшить проблеми із системами самообслуговування і підвищить їх надійність;

Голосові технології вже значно поширені в багатьох сферах, і їх впровадження в туристичній та готельній галузі буде зростати вражаючими темпами. Поширення мобільних додатків і розумних будинків приводить до того, що багато споживачів вже звикли до голосових помічників. Це дозволяє використовувати популярність такого рішення також в туристичному та готельному бізнесі. Споживачі сьогодні цінують простоту і швидкість більше, ніж будь-коли раніше, і голосові технології стануть важливою частиною комплексної відповіді галузі на зростаючий попит, говориться в дослідженні, опублікованому на початку листопада 2018 р.

Крім того, у квітні 2018 р. Sabre Corporation, постачальник технологій для індустрії туризму і подорожей, опублікував технологічний прогноз Emerging Technology Report, підготовлений дослідницьким підрозділом Sabre Labs [14]. У ньому розглядаються перспективи розвитку технологій і їх вплив на туризм в наступному десятилітті. Головними трендами 2018 р. стали автоматизація, автентичність і блокчейн. «Сьогодні стає очевидним, що туризм – це дійсно технологічний бізнес, – зазначив Філіп Лайкенс (Philip Likens), директор Sabre Labs. Навіть найпростіша поїздка створює величезний масив даних. Збір, індексування та інтерпретація цієї інформації, а також те, як ми застосовуємо її для поліпшення якості подорожей, стимулюють впровадження справжніх інновацій в туристичній індустрії. Чи то штучний інтелект, машинне навчання для автоматизації та оптимізації завдань, вирішення для створення унікального цифрового досвіду або використання нових протоколів, що дозволяють, наприклад, відправитися в поїздку без гаманця і паспорта – технології покликані змінити наші подорожі».

У звіті Sabre Labs наведено детальний аналіз трьох технологічних трендів – автоматизація, автентичність і блокчейн, які, на думку експертів, матимуть найбільший вплив на туристичну індустрію:

Автоматизація: це не нова ідея, проте успіхи у сфері штучного інтелекту і машинного навчання створюють основу для якісних змін в обслуговуванні клієнтів в цифровому середовищі. Інформованість і когнітивні здібності машин відкривають перед компаніями безмежні можливості, щоб повністю переосмислити, коли і що продавати, який потрібен штат співробітників і як управляти бізнесом, як передбачати і перевершувати очікування споживачів;

Автентичність: в сучасних умовах довіра в дефіциті, тому автентичність і унікальний сервіс цінніші, ніж будь-коли раніше. У той же час бізнесу все частіше доводиться використовувати технології і оцифровувати рішення, щоб взаємодіяти з клієнтами в необхідному масштабі.

Блокчейн: інформаційний шум навколо нестабільності курсів криптовалют відволікає увагу від цінності самої технології блокчейн, яка покладена в її основу. Реальний потенціал цієї інновації полягає в тому, що вона дозволяє здійснювати безпечні транзакції, які не потребують додаткової верифікації. У туристичній індустрії перспективи технології блокчейн особливо багатообіцяючі: наприклад, вона може дати можливість здійснити кругосвітню подорож без паспорта і гаманця.

Таким чином, підбиваючи підсумки, слід зазначити, що сучасний етап розвитку світової спільноти характеризується повсюдним впровадженням нових технологій, процесів інформатизації та автоматизації, стрімким проникненням інформаційних і телекомунікаційних потоків в усі сфери суспільного розвитку і перетворенням їх на відповідні фактори економічного зростання. Це зайвий раз підтверджує тезу, що людство завжди прагнуло і буде прагнути до всього нового і невідомого. З огляду на це можна зазначити, що нині цю тенденцію експлуатують виробники, конструктори, дизайнери і проектувальники, що, у свою чергу, свідчить про об'єктивність переходу світової економіки від традиційного індустріального типу до якісно нового – постіндустріального. Світовою практикою доведено, що процеси розвитку сучасного суспільства можуть бути найбільш ефективно реалізовані лише за умов формування і постійного розвитку ринку інноваційних товарів та послуг, оскільки саме через його функціонування можна максимально адекватно визначити і задовольнити суспільно-економічні потреби, необхідний рівень техніко-технологічного оснащення продуктивних сил, рівень освіти та інформаційної культури населення, а також тенденції розвитку світової економіки. Не має залишатися осторонь цих питань і туристична галузь України, адже вона має важливе економічне і соціальне значення для нашої держави.

Інноваційний розвиток туризму сприятиме створенню нових робочих місць та отриманню додаткових надходжень до бюджету, що дозволить вирішувати питання зростання добробуту як населення, так і країни в цілому. Існує багато проблем, які потребують вирішення: удосконалення законодавства, оновлення інфраструктури, підвищення кваліфікаційного рівня існуючого персоналу та навчання нових кадрів, вирішення транспортної проблеми і подолання політичної кризи, що дозволить туристичному ринку України перейти на новий, вищий ступінь. Саме ці питання і будуть предметом наших подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Використання інноваційних технологій в галузі туризму: монографія / В.М. Зайцева, Д.Д. Гурова, О.М. Корнієнко, Т.С. Кукліна, С.М. Журавльова. – Запоріжжя: Дике Поле, 2015. – 144 с.
2. Всесвітня туристська організація (UNWTO) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Всесвітньої туристської організації. – Режим доступу: <http://www2.unwto.org/>
3. Гуляев В.Г. Новые информационные технологии в туризме / В.Г. Гуляев. – М.: Приор, 2009. – 144 с.
4. Инновации в гостиничном сервисе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.strategplann.ru/estatiw/innovatsii-v-gostinichnom-servise.html>
5. Інновації в туризмі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://onli.info/2010/07/16/innovacii-v-turizme/>
6. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги-XXI, 2003. – 300 с.
7. Кифяк В.Ф. Розвиток туризму, як один зі сценаріїв покращення соціально-економічного стану Чернівецької області / В.Ф. Кифяк // Туризм. – 2015. – Вип. II (58). – С. 67–81.
8. Ковальчук С.В. Поняття туристичного ринку та особливості його функціонування / С.В. Ковальчук, В.В. Миколишина // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 6, т. 4. – С. 60–65.
9. Косар Н. Дослідження розвитку туризму в умовах кризи / Н. Косар, Н. Кузьо // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 2 (176). – С. 115–125.
10. Малахова Н.Н. Инновации в туризме и сервисе / Н.Н. Малахова, Д.С. Ушаков. – М.: МАРТ, 2008. – 224 с.
11. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 493 с.
12. Новиков В.С. Инновации в туризме / В.С. Новиков. – Москва: Академия, 2007. – 208 с.
13. Новини туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.indexua.com>
14. Новые технологии в сфере туризма: общая информация [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bot.konveier.com/2018/05/12/novye-tehnologii-v-sfere-turizma-21-veka/>
15. Широкова Г.В. Информационные технологии в управлении туристским бизнесом / Г.В. Широкова // Вестник СПбГУ. Серия Экономика. – 2005. – № 4. – 15 с.
16. Bloomberg Businessweek [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/businessweek>
17. Radu E. Innovation in the hospitality industry [Електронний ресурс] / E. Radu. – Режим доступу: <http://www.academia.edu>
18. Sipe L.J. What is innovation in the hospitality and tourism marketplace? A suggested research framework and outputs typology [Електронний ресурс] / L.J. Sipe, M. Testa. – Режим доступу: <http://scholarworks.umass.edu/refereed>

References

1. Zaytseva V.M., Hurova D.D., Korniyenko O.M., Kuklina T.S., Zhuravl'ova S.M. *Vykorystannya innovatsiynykh tekhnolohiy v haluzi turyzmu* [Use of innovative technologies in the field of tourism]. Zaporizhzhya: Dyke Pole, 2015, 144 p.
2. World Tourism Organization (UNWTO). Official website of the World Tourism Organization. Available at: <http://www2.unwto.org/>
3. Gulyayev V.G. *Novyye informatsionnyye tekhnologii v turizme* [New information technologies in tourism]. Moscow: Prior, 2009, 144 p.
4. *Innovatsii v gostinichnom servise* [Innovations in the hotel service]. Available at: <http://www.strategplann.ru/estatiw/innovatsii-v-gostinichnom-servise.html>
5. *Innovatsiyi v turyzmi* [Innovations in tourism]. Available at: <http://onli.info/2010/07/16/innovacii-v-turizme/>
6. Kyfyak V.F. *Orhanizatsiya turystychnoyi diyal'nosti v Ukrayini* [Organization of tourism activity in Ukraine]. Chernivtsi: Knyhy-KHKHI, 2003, 300 p.
7. Kyfyak V.F. *Rozvytok turyzmu, yak odyń zi stsenariyiv pokrashchennya sotsial'no-ekonomichnoho stanu Chernivets'koyi oblasti* [Tourism development as one of the scenarios for improving the socio-economic status of the Chernivtsi region]. *Turyzm* [Tourism], 2015, issue 2 (58), pp. 67-81.
8. Koval'chuk S.V., Mykolyshyna V.V. *Ponyattya turystychnoho rynku ta osoblyvosti yoho funktsionuvannya* [The concept of the tourist market and the peculiarities of its functioning]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky* [Bulletin of the Khmelnytsky National University. Series: Economic Sciences], 2011, no. 6, vol. 4, pp. 60-65.
9. Kosar N., Kuz'o N. *Doslidzhennya rozvytku turyzmu v umovakh kryzy* [Research on the development of tourism in a crisis]. *Aktual'ni problemy ekonomiky* [Current problems of the economy], 2016, no. 2 (176), pp. 115-125.
10. Malakhova N.N., Ushakov D.S. *Innovatsii v turizme i servise* [Innovations in tourism and service]. Moscow: MART, 2008, 224 p.
11. Mel'nychenko S.V. *Informatsiyini tekhnolohiyi v turyzmi: teoriya, metodolohiya, praktyka* [Information Technology in Tourism: Theory, Methodology, Practice]. Kyiv: Kyiv National Trade and Economics University, 2008, 493 p.
12. Novikov V.S. *Innovatsii v turizme* [Innovations in tourism]. Moscow: Akademiya, 2007, 208 p.
13. Tourism news. Available at: <http://www.indexua.com>
14. *Novyye tekhnologii v sfere turizma: obshchaya informatsiya* [New technologies in the field of tourism: general information]. Available at: <https://bot.konveier.com/2018/05/12/novye-tehnologii-v-sfere-turizma-21-veka/>
15. Shirokova G.V. *Informatsionnyye tekhnologii v upravlenii turistskim biznesom* [Information technologies in tourism business management]. *Vestnik SPbGU. Seriya Ekonomika* [Bulletin of St. Petersburg State University. Economy series], 2005, no. 4, 15 p.
16. Bloomberg Businessweek. Available at: <https://www.bloomberg.com/businessweek>

17. Radu E. Innovation in the hospitality industry. Available at: <http://www.academia.edu>

18. Sipe L.J., Testa M. What is innovation in the hospitality and tourism marketplace? A suggested research framework and outputs typology. Available at: <http://scholarworks.umass.edu/refereed>

INNOVATIVE TECHNOLOGISTS AS A TOOL FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE TOURISM INDUSTRY

Liudmyla M. Shimanovska-Dianich, Poltava University of Economics and Trade (Ukraine). E-mail: ludad5846@gmail.com

Olena P. Bilinska, Poltava University of Economics and Trade (Ukraine). E-mail: ludad5846@gmail.com

DOI: 10.32342/2074-5362-2019-1-26-11

Key words: *innovative development, informational innovations, innovative technologies, tourism, tourism.*

The article proves that at the beginning of the XXI century, tourism remains the most dynamic field, and innovation activity in this field is an integral part of ensuring the growing demand for travel leisure time.

It is shown that the phenomenal success of tourism is due to the fact that it is based on the satisfaction of the constant aspirations of mankind to know the world around us. This knowledge through tourism has become possible due to the increase in many countries living standards of the population, the development of transport, information and other technologies, globalization in general. There is a shift in consumption patterns - for many, tourism is no longer a luxury, but a natural necessity.

World practice has proved that the processes of development of modern society can be most effectively realized only in the conditions of formation and constant development of the market of innovative goods and services, because it is through its functioning that it is possible to determine and satisfy socioeconomic needs as much as possible, the necessary level of technical and technological equipment of productive forces, education and information culture of the population, as well as trends in the world economy. The tourist industry of Ukraine should not be left to the side of these issues, because it has an important economic and social significance for our state.

That is why, despite the considerable amount of scientists' scientific developments concerning the introduction of innovations in the tourism sector, there is a need for a further comprehensive study of the peculiarities of the use of innovative technologies in tourism, since they provide an effective development of the tourism industry in modern conditions. This is exactly the purpose of this study.

It is shown that the current stage of development of the world community is characterized by widespread introduction of new technologies, processes of informatization and automation, rapid penetration of information and telecommunication streams into all spheres of social development and their transformation into corresponding factors of economic growth.

That is why the article substantiates the necessity of transition of the tourism industry of Ukraine to the innovative type of development in the conditions of the formation of a post-industrial society. The distribution of the countries of the world according to the transition from the life support model to the model of the free time diversity is given.

The essence of innovative technologies in tourism and their importance as an instrument of innovative development of tourism sphere are determined. The modern innovative technologies introduced in the tourism industry both in the world and in Ukraine are

characterized and their importance from the standpoint of solving urgent problems in the tourism industry is determined. The main directions of the use of innovative information technologies in the tourism sphere in accordance with the world tendencies are determined and their essence is characterized. The examples of modern innovative technologies in the field of tourism are presented and the feasibility of their introduction is proved. The five main technological trends, which will bring the tourism and hotel industry to a new level, are described. A detailed analysis of three technological trends - automation, authenticity and blockade, which, according to experts, will have the greatest impact on the tourism industry:

– automation: This is not a new idea, but the successes in the field of artificial intelligence and machine learning create the basis for qualitative changes in customer service in the digital environment. The awareness and cognitive capabilities of machines open up the boundless opportunities for companies to completely rethink when and what to sell, what staff is required and how to manage a business, how to predict and exceed consumer expectations;

– authenticity: Under current conditions, trust is in short supply, so authenticity and unique service are more valuable than ever. At the same time, businesses increasingly have to use technology and digitize solutions to interact with customers at the right scale;

– blockchain: information noise around the instability of cryptographic courses distract attention from the value of the technology of blockchain, which lies at its foundation. The real potential of this innovation is that it allows secure transactions that do not require additional verification. In the tourism industry, the prospects of the blockchain technology are particularly promising: for example, it can provide an opportunity to travel around the world without a passport and purse.

It is proved that the innovative development of tourism will contribute to the creation of new jobs and additional revenues to the budget, which will solve the issues of both increasing the well-being of the population and life in the country as a whole.

Одержано 12.12.2018.